

Indsatsplan for bekæmpelse af kæmpebjørneklo 2025-2028

Indledning

Kæmpebjørneklo er en invasiv plante, som både udgør en trussel for biodiversiteten og for mennesker. Bekendtgørelse om bekæmpelse af kæmpebjørneklo¹ giver kommunerne bemyndigelse til at sikre, at den invasive plante bliver bekæmpet.

Frederikssund Kommune bekæmper allerede i dag kæmpebjørneklo, på kommunens egne arealer, men har ikke tidligere haft et entydigt mål for indsatsen. Der har ikke været foretaget systematisk registrering af arten, der kunne skabe overblik over udbredelsen af kæmpebjørneklo i hele kommunen, ligesom der ikke har eksisteret en indsatsplan, der kunne sikre bekæmpelse på private arealer. Med Naturhandleplan 2023-27 er der tilvejebragt grundlaget for at få udarbejdet og vedtaget en indsatsplan på området.

Med nærværende indsatsplan udstikkes rammerne for bekæmpelse, kontrol og håndhævelse og prioritering af bekæmpelsesindsatsen i hele kommunen.

Formål

Formålet med planen er, at sikre en effektiv og vedholdende bekæmpelsesindsats af kæmpebjørneklo (*Heracleum mantegazzianum*) på både private og kommunale arealer.

Bekæmpelsen skal udføres så den enkelte plante dør, og så den enkelte plante på intet tidspunkt sætter og spreder frø. Målet er, at den invasive plante i fremtiden vil have så lille en påvirkning på naturens biodiversitet som muligt og ikke udgør nogen risiko for mennesker. På langt sigt er målet med planen, at få udryddet arten i hele Frederikssund Kommune.

Indsatsområde

Denne indsatsplan udpeger hele Frederikssund Kommune som et geografisk område for bekæmpelse af kæmpebjørneklo. Indsatsplanen gælder både private og offentlige arealer.

Indsatsperiode

For at sikre en effektiv bekæmpelse, skal ejere eller brugere af arealer med forekomst af kæmpebjørneklo hvert år have påbegyndt bekæmpelse senest 1. maj.

Selvom der gennemføres en effektiv bekæmpelse inden 1. maj kan der forekomme senere udviklede planter eller oversete individer. Derfor anbefaler Miljøstyrelsen, at bekæmpelsesindsatsen foretages året rundt, afhængig af behov.

Indsats	Efterår/vinter	Tidlig forår-sommer	Sensommer-efterår
Ryd krat af brombær m.v. på arealet	X		
Etabler græsning, hvis muligt		X	
Rodstik planterne mindst 3 gange		X	
Afdækning af mindre bestande		X	X
Skærmmkap omhyggeligt – gentages ca. hver 3. uge indtil midt september		X	X
Udfør slåning mindst 4 gange inden frøsætning		X	
Skærmmkap før frøspredning af sene planter			X

Tabel 1: Miljøstyrelsens anbefalinger af indsatser til bekæmpelse over året.

Bekæmpelsesindsatsens karakter

Miljøstyrelsens vejledning "Bekæmpelsesguide for invasive arter af Bjørneklo" udstikker grundprincipperne for hvordan bekæmpelsesindsatserne bør gennemføres og prioriteres. Heraf fremgår:

1. Stop spredningen af frø fra etablerede bestande af bjørneklo.
2. Bekæmp den, hvor den kan gøre skade på mennesker og især børn.

¹ BEK nr 842 af 23/06/2017

Til supplement heraf indføres yderligere et princip i Frederikssund Kommunes indsatsplan, i forlængelse af målene i Naturhandleplan 2023-27 om at bevare den mest værdifulde og intakte natur, beskytte mod yderligere naturforringelser samt at lave ny og sammenhængende natur.

3. Bekæmp den, hvor den potentielt kan true arealer med høj naturværdi.

Vejledning

Af Frederikssund Kommunes Naturhandleplan 2023-27 fremgår det, at indsatsplanen for bekæmpelse af kæmpebjørneklo ikke skal stå alene. For at opnå den bedst mulige effekt vil den derfor blive ledsaget af generel vejledning af arealejere samt informationskampagner, workshops og samarbejde med lodsejere, frivillige, skoler, naturvejledere og Naturstyrelsen om bekæmpelse af kæmpebjørneklo.

Der kan desuden blive behov for en udvidet vejledningsindsats i metoder til bekæmpelse af kæmpebjørneklo på vanskelige arealer, såsom i beskyttet natur og på våde og skrånende naturarealer.

Kontrol, tilsyn og bestemmelser

Indsatsplanen forpligtiger ejere eller brugere af arealer med forekomst af kæmpebjørneklo, til at foretage en effektiv bekæmpelse efter følgende bestemmelser:

1. Bekæmpelse af kæmpebjørneklo skal være påbegyndt senest 1. maj hvert år. Frederikssund Kommune anbefaler rodstikning som bekæmpelsesmetode.

På arealer hvor væsentlige hensyn taler imod rodstikning som bekæmpelsesmetode kan alternative bekæmpelsesmetoder vurderes i samarbejde med Frederikssund Kommune.

2. Der skal til enhver tid være adgang til arealer med kæmpebjørneklo, så Frederikssund Kommune kan gennemføre tilsyn. Tilsyn på arealer med kæmpebjørneklo gennemføres typisk i perioden lige efter 1. maj.

Tilsyn forudsætter ikke ejers eller brugers accept eller tilstedeværelse. Frederikssund Kommune skal dog have varslet besigtigelsen og kommunens personale eller repræsentanter skal kunne fremvise behørig legitimation.

3. Hvis kæmpebjørneklo ikke bekæmpes tilfredsstillende effektivt, kan Frederikssund Kommune udstede et bekæmpespåbud til ejer eller brugere af arealet. Hvis et påbud ikke er efterkommet indenfor fristen, kan Frederikssund Kommune gennemføre bekæmpelse på ejer eller brugers regning. Der skal derfor til enhver tid efter påbuddets udløb være fri adgang til arealerne, herunder adgang for nødvendigt bekæmpelsesmateriel.

Afgørelser efter bestemmelserne i denne indsatsplan, som f.eks. påbud om at bekæmpe, kan inden fire uger fra datoen for modtagelse af afgørelsen, påklages til Miljøstyrelsen.

Lovgrundlag

Bekendtgørelse nr. 842 af 23. juni 2017 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo, giver kommunerne mulighed for at vedtage en indsatsplan. Indsatsplanen pålægger ejere og brugere af arealer med kæmpebjørneklo at bekæmpe planten. Hvis ejer eller bruger ikke efterkommer et påbud indenfor den varslede frist, kan kommunen iværksætte den nødvendige bekæmpelse, for ejer eller brugers regning.

Vedtagelse og revision

Denne indsatsplan er vedtaget d. 11. marts 2025 af Klima, Natur og Energi udvalget efter forudgående 8 ugers offentlig høring. Planen kan revideres efter behov eller senest ultimo 2028.

Bekæmpelsesmetoder

1. Erfaringer viser, at rodstikning er den sikreste og mest effektive bekæmpelsesmetode, fordi planten dør inden den spreder sine frø. Der findes dog også andre bekæmpelsesmetoder. De er ikke lige så effektive, men kan anvendes i store eller svært tilgængelige bestande, hvor rodstikning ikke er praktisk muligt. Hvis grundejere ønsker at udføre bekæmpelse med andre metoder end rodstikning

inden 1. maj, kan alternative bekæmpelsesmetoder vurderes i samarbejde med Frederikssund Kommune. Metoden skal sikre effektiv bekæmpelse af populationen.

Miljøstyrelsens vejledning for bekæmpelse af kæmpebjørneklo anbefaler afgræsning, rodstikning og afdækning til bekæmpelse af kæmpebjørneklo, eventuelt i kombination med slåning, skærmmkapning eller jordbehandling. Derudover kan genopdyrkning også benyttes udenfor naturområder. Metoder og kombinationer i forhold til størrelsen af populationen ses i tabel 2.

Bestandens størrelse	Bekæmpelsesmetode
Mindre bestand Under 5 m ² og nyetableret	Rodstikning eller afdækning
Mindre bestand Under 5 m ² og veletableret	Rodstikning eller skærmmkapning
Større bestand 5 m ² – 15 m ² og nyetableret	Rodstikning eller skærmmkapning
Større bestand 5 m ² – 15 m ² og veletableret	Skærmmkapning
Større arealer Over 15 m ²	Slåning eller skærmmkapning

Tabel 2: Miljøstyrelsens anbefalinger til bekæmpelse af bjørneklo med kombinationer efter behov.

Rodstikning

Om foråret kan planterne rodstikkes eller graves op. Ved rodstikning skæres roden over lige under vækstpunktet. Typisk foregår rodstikning 5-15 cm under jordoverfladen. Efter 1. gangs indsats, kan der efter ca. 14. dage rodstikkes igen for de planter, der har haft en sen vækst. 3. gang kan lægges i juni måned. Personer der rodstikker, bør anvende værnemidler imod **saft** fra blade og stængler.

Afdækning

Velafgrænsede bestande kan med fordel afdækkes, så planterne visner ned. Dermed får man ca. 99 % bekæmpet, så der kun er få planter tilbage, der nemt kan bekæmpes med en af de øvrige metoder. Der kan bruges presenning, ukrudtsdug eller UV-uigennemtrængeligt plast til afdækning. Afdækningen skal som minimum ligge i hele perioden fra start april til slutningen af august og skal jævnligt tilses, så det sikres at den ligger som den skal – især efter perioder med blæst og voldsomt vejr.

Slåning

Slåning kan enten gøres maskinelt eller med le og kan kun regnes som en effektiv bekæmpelsesmetode, hvis slåningen opstartes tidligt, udføres grundigt og gentages hyppigt, fx hver 2.-4. uge. Slåning kan resultere i at en bestand holdes i live samt spredning af frø, hvis slåningen foretages for sent eller for sjældent. Slåning kan afgive saft og derfor anbefaler Miljøstyrelsen, at arbejdet foregår med beskyttelse af de personer, der foretager bekæmpelsen. F.eks. bør maskiner have lukkede førerhuse, der bør ikke anvendes buskrydder og personer skal benytte værnemidler.

Skærmmkapning

Når man skærmmkapper på det helt rigtige tidspunkt, dør planten. Men oftest rammer man ikke det rigtige tidspunkt, så planten sætter nye blomster ved rodsrud, derfor skal man genbesøge arealet 2-3 uger senere inden de sætter frø og f.eks. rodstikke de resterende planter, der fortsat er i live. Blomsterskærmene må ikke komposteres, men bør fjernes fra arealet og destrueres, helst ved afbrænding. Personer der skærmmkapper, bør anvende værnemidler imod saft.

Andre metoder

Afgræsning er en god robust metode til bekæmpelse af kæmpebjørneklo. Afgræsning kan kræve etablering af folde, frostfrit vand, læskure for får og geder. Hvis man ikke selv har dyr til afgræsning kan der indgås græsningsaftaler med en ekstern dyreholder. Etablering af græsning kan kræve dagligt tilsyn og pasning af dyrene. Derudover kan der anvendes jordbehandling og genopdyrkning som bekæmpelsesmetoder.

Vil du vide mere?

Du kan få information på Frederikssund Kommunes hjemmeside www.frederikssund.dk, www.mst.dk og www.borger.dk